

Seat No. : _____

N04-102

November-2014

B.Ed., Sem.-I

B-501 : Gujarati

(વિષયવસ્તુ અને પદ્ધતિ)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) પ્રશ્નની સામે દર્શાવેલા અંકો ગુણ દર્શાવે છે.

(3) બિનજરૂરી લખાણ ક્ષતિ લેખાશે.

1. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : **10**
- (1) 'ગોવિંદનું ખેતર' પાઠના લેખકનો પરિચય આપી, ટૂંકીવાર્તાના લક્ષણોને આધારે પાઠનું મૂલ્યાંકન તમારા શબ્દોમાં કરો.
- (2) 'કન્યાવિદાય' કાવ્યના કવિનો પરિચય આપી, કાવ્યની સ્વરૂપલક્ષી ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : **4**
- (1) 'આપણા દુઃખનું કેટલું જોર ?' કાવ્યનો ભાવાર્થ તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.
- (2) 'સપરમે દહાડે સંકલ્પ' કાવ્યમાં વ્યક્ત થયેલો કટાક્ષ સમજાવો.
- (3) મધુસૂદન પારેખનો લેખક પરિચય કરાવો.
2. (અ) નીચે આપેલ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ બેના ઉત્તર માંગ્યા પ્રમાણે લખો : **6**
- (1) ભાષામાં સંયોજકોનું કાર્ય ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
- (2) સંધિ છોડો : સ્વાગત, રાજર્ષિ, વ્યવસ્થા, નિર્ણય, મહેચ્છા, વિષમ
- (3) જોડણી સુધારો : મૂર્હુત, પુરષ્કાર, પીત્રાઈ, પરીચિત, પ્રતીનિધી, આર્શિવાદ
- (બ) નીચે આપેલ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એકનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લખો : **8**
- (1) વિશેષણ એટલે શું ? વિશેષણના પ્રકાર ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- (2) સર્વનામ એટલે શું ? તેના પ્રકારો ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
3. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 750 શબ્દોમાં લખો : **10**
- (1) છંદનું ભાષામાં શું કાર્ય છે તે સમજાવી, મંદાકાન્તા અને શાર્દૂલવિક્રિડિત છંદ એક-એક ઉદાહરણ આપી તેનું બંધારણ જણાવો.
- (2) અલંકારની ભાષામાં ઉપયોગીતા જણાવી, કોઈપણ ત્રણ અર્થાલંકારની ઉદાહરણ સહિત સમજૂતી આપો.
- (બ) નીચે આપેલ પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ એકનો ઉત્તર માંગ્યા પ્રમાણે લખો : **4**
- (1) શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ આપો.
સંપૂર્ણપણે દોષ વગરનું, પૂર્વે કદી ન થયું હોય તેવું,
જેમની મા ન હોય તેવા, નકામા ઢોરને રાખવાનું સ્થળ

- (2) કહેવતનો અર્થ સમજાવો.
 (i) ડુંગરા દૂરથી રળિયામણા
 (ii) મીઠા ઝાડનાં મૂળ ન ખોદાય
 (3) ભાષામાં નિપાતની અગત્યતા જણાવો.

4. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આશરે 125 શબ્દોમાં લખો : 6
 (1) કથન-ચર્યા પદ્ધતિને અસરકારક બનાવવા શું કરશો ?
 (2) માર્કોપાઠ અને સિમ્યુલેશન પાઠ વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
 (3) ધોરણ-9નો એક એકમ પસંદ કરી ત્રણ પ્રકારની મૂલ્યાંકન કસોટીની રચના કરો.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો ઉત્તર આશરે 500 શબ્દોમાં લખો : 8
 (1) માતૃભાષાના શિક્ષણમાં જોવા મળતી ઉપેક્ષાઓ જણાવી તેને દૂર કરવાના ઉપાયો જણાવો.
 (2) બાળકના શિક્ષણમાં માતૃભાષાનું સ્થાન અને મહત્ત્વ સમજાવો.
5. દરેક પ્રશ્ન માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો. 14
 (1) મધુસૂદન પારેખનું તખલ્લુસ જણાવો.
 (A) પ્રિયદર્શી (B) ધૂમકેતુ
 (C) આરસ (D) ઘાયલ
- (2) ‘આપણા દુઃખનું કેટલું જોર ?’ કાવ્ય કયા સંગ્રહમાંથી લેવામાં આવ્યું છે ?
 (A) કદાચ (B) તણખામંડળ
 (C) ધ્વનિ (D) ગીતાંજલિ
- (3) ‘ભાગીરથી’ નું પાત્ર કયા પાઠનું છે ?
 (A) આપણા દુઃખનું કેટલું જોર ? (B) ગોવિંદનું ખેતર
 (C) સપરમે દહાડે સંકલ્પ (D) કન્યાવિદાય
- (4) ‘ચીરંજિવિની’ શબ્દની સાચી જોડણી
 (A) ચિરંજિવિની (B) ચીરંજિવિની
 (C) ચિરંજિવીની (D) ચિરંજિવીનિ
- (5) ‘મે આ કામ જાતે કર્યું.’ આ વાક્યમાં વપરાયેલ સર્વનામનો પ્રકાર જણાવો.
 (A) પ્રશ્નવાચક (B) પુરુષવાચક
 (C) સ્વવાચક (D) અનિશ્ચિત
- (6) ‘વૈષ્ણવીએ જવાબ ન આપ્યો.’ વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.
 (A) ઉદ્ગાર વાક્ય (B) નિષેધ વાક્ય
 (C) પ્રશ્ન વાક્ય (D) વિધિ વાક્ય
- (7) ‘ફૂલ હસતાં હતાં.’ અલંકાર ઓળખાવો.
 (A) અનન્વય (B) અતિશયોકિત
 (C) શ્લેષ (D) સજ્જવારોપણ
- (8) ‘પ્રભો અંતર્યામી જીવન જીવના દીન શરણા.’ છંદ ઓળખાવો.
 (A) વસંતતિલકા (B) મંદાકાન્તા
 (C) શિખરણી (D) સ્ત્રગ્ધરા

- (9) 'ફોગર' શબ્દના પર્યાયવાચી શબ્દો નીચેનામાંથી કયા છે ?
 (A) ઉદ્વેગ અને વ્યથા (B) બાતલ અને મિથ્યા
 (C) વ્યાધિ અને પીડા (D) નડતર અને હરકત
- (10) કઈ પદ્ધતિમાં અસરકારક કથન અભિવ્યક્તિનો તે પદ્ધતિની સફળતા પર સૌથી વધુ આધાર છે ?
 (A) કથન-ચર્યા (B) પ્રશ્નોત્તર
 (C) આગમન (D) નિગમન
- (11) 'નિયમ કે સિદ્ધાંત પરથી તેની ચકાસણી ઉદાહરણ દ્વારા કરવી' તે કઈ પદ્ધતિની ઓળખ છે ?
 (A) નિગમન (B) આગમન
 (C) કથન-ચર્યા (D) પ્રશ્નોત્તર
- (12) નીચેનામાંથી પાઠ આયોજનનું પ્રથમ સોપાન કયું છે ?
 (A) વિષય નિરૂપણ (B) હેતુકથન
 (C) વિષય વિવરણ (D) વિષય પ્રવેશ
- (13) 'એકનું બે ન થવું' રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો.
 (A) અવળું સમજવું (B) બધાને સરખાં ગણવાં
 (C) પોતાની વાતને વળગી રહેવું (D) શક્તિનું પ્રદર્શન કરવું
- (14) 'સમાચાર વાચનમાં થતી ભૂલો નોંધવી' આ પ્રવૃત્તિ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં કયા કૌશલ્યનો વિકાસ કરી શકાય છે ?
 (A) કથન (B) વાચન
 (C) લેખન (D) શ્રવણ

